

Sygn. akt VII U 1606/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 maja 2016r.

Sąd Okręgowy w Lublinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie: Przewodnicząca Sędzia S.O. Lucyna Staśnik - Żmudziak

Protokolant p.o. prot. Ludomir Bień

po rozpoznaniu w dniu 21 kwietnia 2016 roku w Lublinie

sprawy z wniosku W. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania W. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z dnia 23 maja 2013 roku znak (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję i ustala W. M. prawo do emerytury od dnia (...)roku.

Sygn. akt VII U 1606/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23 maja 2013 roku, znak:(...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił W. M. prawa do emerytury na podstawie art. 28 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) z uwagi na to, że wnioskodawca nie udowodnił 20 – letniego okresu składkowego i nieskładkowego. Organ rentowy nie uwzględnił do stażu pracy na podstawie zeznań świadków okresu zatrudnienia wnioskodawcy w (...) w L. od dnia 1 czerwca 1960 roku do dnia 7 sierpnia 1969 roku z uwagi na nieprzedłożenie żadnej, choćby fragmentarycznej dokumentacji potwierdzającej to zatrudnienie. Nadto organ rentowy podniósł, że wnioskodawca we wniosku o emeryturę z dnia 25 lutego 2013 roku w kwestionariuszu dotyczącym okresów składkowych i nieskładkowych nie wykazał tego okresu zatrudnienia. (decyzja – akta rentowe)

W odwołaniu W. M. nie zgodził się z rozstrzygnięciem podnosząc, że brakujący i zakwestionowany okres zatrudnienia udowodnił dwóch zeznaniami świadków złożonymi w kancelarii notarialnej. Nadto skarżący wskazał na okoliczność posiadania książeczki związkowej w której jest adnotacja o zaliczeniu stażu związkowego w brakującym okresie zatrudnienia oraz że poszukiwania innych dokumentów potwierdzających zatrudnienie w (...) w L. nie dały pozytywnego rezultatu. (odwołanie – k. 2 akt sądowych)

W odpowiedzi na odwołanie organ renty wnosił o jego oddalenie, podnosząc argumenty, które legły u podstaw zaskarżonej decyzji. (odpowiedź na odwołanie – k. 5 a.s.)

Na posiedzeniu w dniu 20 lutego 2015 roku W. M. wyjaśnił, że pracował również w gospodarstwie rolnym rodziców F. i F. M. położonym we wsi S.. (protokół – k. 70v. a.s.) W oświadczeniu przedłożonym do akt sprawy wskazał, że w gospodarstwie pracował w okresie od dnia(...) roku. (oświadczenie – k. 79 a.s.) Ostatecznie na posiedzeniu w dniu

19 października 2015 roku wnosił o zaliczenie pracy w gospodarstwie rolnym rodziców do (...) roku. (protokół – k. 100v. a.s.)

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W. M., urodzony (...), w dniu (...) roku ponownie złożył wnioszek o emeryturę. Na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach organ rentowy uznał za udowodniony łączny okres stażu ubezpieczeniowego w wymiarze 17 lat, 11 miesięcy i 17 dni, który w całości stanowił okresy składkowe. (okoliczności bezsporne)

Ojciec ubezpieczonego posiadał gospodarstwo rolne położone we wsi S. w gminie M. o powierzchni 3,16 ha. Jednakże powierzchnia gospodarstwa uległa zmniejszeniu i 1972 roku wynosiła 1,21 ha. Od urodzenia do dnia 11 grudnia 1980 roku ubezpieczony mieszkał w miejscowości położenia gospodarstwa a w okresie od dnia 28 lutego 1962 roku do dnia 11 grudnia 1980 roku była tam zameldowany na pobyt stały pod adresem (...) i do 11 grudnia 1980 roku faktycznie mieszkał w gospodarstwie. Po tym dniu wyprowadził się do L.. W gospodarstwie oprócz skarżącego mieszkali i pracowali jego rodzice, F. i F., z tym, że ojciec, który zmarł w latach 60 – tych pracował również zawodowo a matka, która zmarła w latach 80 – tych pracowała wyłącznie w tym gospodarstwie. Gospodarstwo składało się z trzech działek gruntu, był dom, stodoła, sad oraz ogród. Nie było zmechanizowane, a na jedyny sprzęt jaki był w gospodarstwie składał się pług, motyki i kosy. W gospodarstwie hodowano świnię, kury, była krowa oraz dwa konie. Ubezpieczony uczestniczył we wszystkich pracach wykonywanych w gospodarstwie w znacznej części wyręczając w nich ojca. Po ukończeniu szkoły podstawowej w S. z dniem (...) roku ubezpieczony rozpoczął nadto naukę zawodu w (...) Spółdzielni Pracy Szklarzy w L. jako uczeń szklarski. Na naukę zawodu w L., oddalonego od miejsca zamieszkania o 26 kilometrów, skarżący dojeżdżał pociągiem ze stacji w J., oddalonej od miejsca zamieszkania o około 1 kilometr. Podróż z miejsca zamieszkania do L. i z L. do S. trwała około godziny. Po zakończeniu nauki i powrocie do domu ubezpieczony uczestniczył w pracach w gospodarstwie. Zatrudnienie w (...) Spółdzielni Pracy Szklarzy w L. ustało w dniu (...) roku.

W okresie od dnia (...) roku ubezpieczony odbywał czynną służbę wojskową.

W okresach od dnia 8 sierpnia 1969 roku do dnia 31 maja 1979 roku oraz od dnia 14 stycznia 1985 roku do dnia 24 kwietnia 1986 roku ubezpieczony pozostawał w zatrudnieniu na podstawie umowy o pracę w (...) w L. w charakterze szklarza. (okoliczność bezsporna)

(zaświadczenie o zameldowaniu – k. 75 a.s.; zaświadczenie Starostwa Powiatowego – k. 76 a.s.; zeznania ubezpieczonego W. M. – k. 14v. – 16, 37v., 70. – 71, 100v. – 101, 102, 106v., 113v. – 114 a.s.; zeznania świadka W. K. – k. 101 – 101v. a.s.; zeznania świadka T. K. – k. 101v. a.s.)

Przystępując do oceny dowodów osobowych należy wskazać, że Sąd obdarzył wiarą zeznania świadka W. K. oraz T. K. w zakresie w jakim potwierdzili zamieszkiwanie i ogólnie okoliczność pracy skarżącego w gospodarstwie rolnym rodziców położonym w S.. Jest to uprawnione w ocenie Sądu z uwagi na okoliczność zamieszkiwania przez świadków w tej miejscowości do 1972 roku. Co do okoliczności wykonywania przez skarżącego konkretnych prac w gospodarstwie Sąd oparł ustalenia w tym zakresie na zeznaniach ubezpieczonego, których choć ogólnie to jednak opisał charakter prowadzonej w gospodarstwie działalności jak również rodzaje wykonywanych w nim pracy, zeznając, że uczestniczył w wykonywaniu wszystkich prac w tym gospodarstwie w znacznej ich części wyręczając ojca. Sąd w tym zakresie nie znalazł podstaw do kwestionowania zeznań ubezpieczonego mając na uwadze powszechnie znaną okoliczność konieczności pracy osób zamieszkujących w gospodarstwie rolnym z rodzicami zwłaszcza w latach 60 – tych i 70 – tych, gdy poziom mechanizacji rolnictwa znajdował się na niskim poziomie, a większość prac polowych wykonywano ręcznie.

Sąd natomiast nie znalazł usprawiedliwionych podstaw do przyjęcia za podstawę ustaleń w sprawie w zakresie uwzględnienia do stażu ubezpieczeniowego okresu zatrudnienia skarżącego w (...) w L. od dnia 1 czerwca 1960 roku do dnia 7 sierpnia 1969 roku, zeznań świadków S. W. (k. 36v. – 37v. a.s.) i M. K. (k. 69v. – 70v. a.s.) oraz zeznań

ubezpieczonego W. M.. Ich treść zdaniem Sądu w żadnej mierze nie potwierdza wskazanych przez skarżącego w toku postępowania przed organem rentowym ram czasowych okresu zatrudnienia w (...) w L..

Świadek S. W. był zatrudniony w(...)w L. w okresie od dnia 1 kwietnia 1953 roku do dnia 31 grudnia 1981 roku. Od 1956 roku świadczył pracę jako Przewodniczący Rady Zakładowej. Z zeznań świadka wynika, że pracę jako Przewodniczący świadczył w biurze i w trakcie zatrudnienia rzadko jeździł na budowę, co miało miejsce w ramach spotkań z pracownikami organizowanymi przez związek zawodowy. Z zeznań świadka wynika, że tylko w czasie tych spotkań miał kontakt z ubezpieczonym i z tego powodu go zapamiętał przy jednoczesnych zeznaniach, że nie pamięta imion i nazwisk innych pracowników pracujących na produkcji za wyjątkiem zatrudnionych na stanowiskach kierowniczych. Oprócz tej okoliczności świadek nie był w stanie podać żadnego innego argumentu, który w sposób logiczny usprawiedliwiłby jego twierdzenie o wiedzy na temat pracy skarżącego przed dniem 8 sierpnia 1969 roku, używając jedynie stwierdzenia „tak mi się jakoś zapamiętało”. Nadto świadek zeznał z jednej strony, że nie pamięta w jakich latach skarżący pracował w (...) w L. a z drugiej wskazywał konkretny okres zatrudnienia w przedziale od 1961 do 1969 roku. Dodatkowo świadek zeznał, że skarżący pracował we wskazanym podmiocie nieprzerwanie do 1981 roku a na uwagę Przewodniczącego, że pierwsze zatrudnienie ubezpieczonego w tym zakładzie ustąpiło w 1979 roku stwierdził, że o tym zapomniał. Taki obraz zeznań świadka zdaniem Sądu w sposób jednoznaczny usprawiedliwia ich ocenę jako niespójnych, wewnętrznie sprzecznych, które to zeznania w zakresie szczegółów odpowiadających żądaniu skarżącego co do ram czasowych zatrudnienia, nie mogą stanowić wiarygodnego dowodu w sprawie. Charakter tych zeznań w pełni odpowiada sytuacji, że świadek nie miał takiego kontaktu ze skarżącym który usprawiedliwiłby posiadanie wiedzy na temat ram czasowych zatrudnienia ubezpieczonego.

Świadek M. K. pracował w (...) w L. od dnia 1 stycznia 1964 roku do dnia 30 czerwca 1985 roku jako kierownik budowy. Zeznał, że skarżący pracował jako jego podwładny na kilku budowach jako szklarz. Jednocześnie świadek nie był w stanie podać okresów w jakich miało to miejsce oprócz stwierdzenia, że „raz, dwa razy w roku pracował na mojej budowie” jak również nie był w stanie podać choćby w przybliżeniu daty początkowego okresu w jakim po raz pierwszy pracowali razem. Nadto co istotne nie uszło uwadze Sądu, że świadek zeznał, iż skarżący dojeżdżał do pracy z miejsca swojego zamieszkania przy ul. (...) w L. i że sam wielokrotnie przywoził go do pracy z uwagi na to, że mieszkali blisko siebie. Istotność zeznań świadka w tym zakresie rodzi się ze względu treść zeznań skarżącego o tym, że mieszkał w gospodarstwie rodziców w S. do dnia 11 grudnia 1980 roku i dopiero po tym dniu przeprowadził się do L.. Wskazane okoliczności zdaniem Sądu usprawiedliwiają wniosek o tym, że zeznania świadka w istocie odnoszą się do drugiego okresu zatrudnienia skarżącego w (...) w L. w charakterze szklarza od dnia 14 stycznia 1985 roku do dnia 24 kwietnia 1986 roku. Kontakty w tym okresie były przecież możliwe z uwagi na zatrudnienie świadka do dnia 30 czerwca 1985 roku.

Brak jest również jakiegokolwiek dokumentacji potwierdzającej zatrudnienie skarżącego w okresie objętym sporem. Za taki dokument w żadnej mierze nie mogła być uznana przedłożona przez ubezpieczonego legitymacja związkowa, z uwagi na występujące w jej treści braki informacji w zakresie potwierdzającym bez w sposób pewny tożsamość posiadacza.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie W. M. jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Do okoliczności spornych, biorąc pod uwagę treść zaskarżonej decyzji, treść odwołania oraz zeznań skarżącego, należała możliwość uwzględnienia przy ustalaniu prawa ubezpieczonego do emerytury jako okresu składkowego okresu zatrudnienia ubezpieczonego od dnia (...)roku oraz przypadającego przed dniem 1 stycznia 1983 roku okresu jego pracy w gospodarstwie rolnym rodziców po ukończeniu 16 roku życia od dnia(...)roku do dnia 6 sierpnia 1969 roku również jako okresu składkowego, z uwagi na niespełnienie przez skarżącego warunku legitymowania się co najmniej 20 – letnim okresem składkowym i nieskładkowym.

W rozpoznawanej sprawie jako podstawa prawna świadczenia do którego ustalenia prawa domaga się skarżący zastosowanie znajduje, mając na uwadze datę urodzenia skarżącego oraz przyjęty przez organ rentowy wymiar

posiadanego przez niego okresu składkowego i nieskładkowego, przepis art. 28 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 roku, poz. 748 ze zm.) – zwanej w dalszej części ustawą emerytalną. Stosownie o jego treści ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, którzy nie osiągnęli okresu składkowego i nieskładkowego, o którym mowa w art. 27 ust. 1 pkt 2, przysługuje emerytura, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnęli wiek emerytalny, o którym mowa w art. 27 ust. 2 i 3;
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 15 lat dla kobiet i co najmniej 20 lat dla mężczyzn.

Z treści uzasadnienia zaskarżonej decyzji wynika, że organ rentowy odmówił ustalenia skarżącemu prawa do emerytury o której w przepisie art. 28 ustawy emerytalnej z uwagi na to, że okresy ubezpieczenia, tj. składkowe i nieskładkowe przyjęte przez Zakład nie przekraczają wymaganych dla mężczyzn 20 lat. W takiej sytuacji przyjmuje się literaturze przedmiotu dopuszczalność uzupełnienia wskazanego stażu ubezpieczeniowego okresami o których mowa w art. 10 ustawy emerytalnej. W rozpoznawanej sprawie ubezpieczony zgłosił żądanie uwzględnienia w wymaganym stażu ubezpieczeniowym okresu jego pracy w gospodarstwie rolnym poczynając od dnia 28 maja 1958 roku do dnia 6 sierpnia 1969 roku. Do oceny zasadności tego żądania zastosowanie znajduje przepis art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej, zgodnie z którym przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również, traktując, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 roku okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5 - 7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Kwestia pracy w gospodarstwie rolnym na gruncie cytowanego przepisu była wielokrotnie przedmiotem rozważań w orzecznictwie sądowym. W judykaturze wykształcił się pogląd, iż o uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalnych okresów pracy w gospodarstwie rolnym sprzed objęcia rolników obowiązkiem opłacania składki na rolnicze ubezpieczenie społeczne domowników (tj. przed dniem 1 stycznia 1983 roku) przesądza wystąpienie dwóch okoliczności. Po pierwsze wykonywanie czynności rolniczych powinno odbywać się zgodnie z warunkami określonymi w definicji legalnej "domownika" z art. 6 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Po drugie czynności te muszą być wykonywane w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, tj. minimum 4 godziny dziennie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2013 roku, II UK 368/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 24 sierpnia 2012 roku, III AUa 59/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 13 sierpnia 2013 roku, III AUa 147/13; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 17 kwietnia 2013 roku, III AUa 212/13; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 24 września 2013 roku, III AUa 230/13; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 26 listopada 2013 roku, III AUa 238/13; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 9 października 2013 roku, III AUa 427/13; wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 21 sierpnia 2013 roku, III AUa 461/13; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 12 września 2012 roku, III AUa 696/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 17 grudnia 2013 roku, III AUa 860/13; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 7 lutego 2013 roku, III AUa 1059/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 4 grudnia 2012 roku, III AUa 1423/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 27 lutego 2014 roku, III AUa 1451/13; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 31 lipca 2013 roku, III AUa 1513/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 20 czerwca 2013 roku, III AUa 1719/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 31 maja 2012 roku, III AUa 1916/11).

Nadto zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie poglądem uprawnione jest uwzględnienie okresu pracy w gospodarstwie rolnym także wówczas, gdy praca ta faktycznie nie była codziennie wykonywana, lecz ubezpieczony gotów był tę pracę codziennie wykonywać w wymiarze co najmniej 4 godzin dziennie, tj. był dyspozycyjny w tym zakresie. W praktyce oznacza to jednak konieczność zamieszkiwania wnioskodawcy co najmniej w pobliżu gospodarstwa rolnego, co w rozpoznawanej sprawie miało miejsce. Nadto istotną okolicznością było natomiast uczęszczanie przez ubezpieczonego w części okresu w tym zakresie objętego sporem od dnia (...) roku na naukę zawodu w (...) Spółdzielni Pracy Szklarzy w L. jako uczeń szklarski, tj. miejscowości oddalonej od miejsca zamieszkania skarżącego i położenia gospodarstwa rolnego o około 26 kilometrów, co wiązało się z codziennymi dojazdami z miejsca zamieszkania do

szkoły i z powrotem. Okoliczność ta sama w sobie, zgodnie z poglądem wyrażonym w orzecznictwie, nie może stanowić powodu do wyłączenia możliwości uwzględnienia żądania zgłoszonego w odwołaniu. Każdy bowiem przypadek wskazywania na pracę w gospodarstwie rolnym powinien być oceniany indywidualnie, tzn. z uwzględnieniem wszelkich towarzyszących okoliczności, m.in. wieku osoby powołującej się na taką pracę, wykonywane czynności, charakter i rozmiar gospodarstwa, liczbę domowników oraz inne, nawet obiektywne, istniejące po stronie danej osoby (np. uczęszczanie do szkoły w miejscowości znacznie oddalonej od miejsca zamieszkania - położenie gospodarstwa rolnego) (wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 21 lutego 1995 roku, III AUa 3/95).

Zdaniem Sądu w stanie faktycznym sprawy skarżącego dotyczyły okoliczności skutkujące uznaniem, że wykonywał on czynności rolnicze zgodnie z warunkami określonymi w definicji legalnej "domownika", tj. był członkiem rodziny rolnika, pozostawał we wspólnym gospodarstwie domowym z rolnikiem, miał ukończone 16 lat, nie podlegał obowiązkowi ubezpieczenia na podstawie innych przepisów, a praca w gospodarstwie rolnym stanowiła jego główne źródło utrzymania. Ubezpieczony spełniał również warunek wykonywania czynności w gospodarstwie w przyjętym wymiarze, tj. nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, czyli minimum 4 godzin dziennie oraz gotowości do codziennego wykonywania tej pracy w wymiarze, tj. dyspozycyjności w tym zakresie w spornym okresie od dnia (...) roku, czyli od dnia ukończenia 16 roku życia do dnia poprzedzającego rozpoczęcie pełnienia czynnej służby wojskowej. Jak bowiem ustalono ubezpieczony uczestniczył we wszystkich pracach wykonywanych w gospodarstwie rolnym rodziców w tym okresie w znacznej części wyręczając w nich ojca, a w okresie uczęszczania na naukę zwozu w L. dojeżdżał pociągiem ze stacji w J., oddalonej od miejsca zamieszkania o około 1 kilometr, która to podróż z miejsca zamieszkania do L. i z L. do S. trwała około godziny, i po zakończeniu nauki oraz powrocie do domu uczestniczył w pracach w gospodarstwie. Z tych względów wskazany okres zdaniem Sądu podlega zaliczeniu do wymaganego dla mężczyzn 20 – letniego okresu składkowego i nieskładkowego jako okres uzupełniający w wymiarze 4 lat, 5 miesięcy i 1 dnia. Mając na uwadze uwzględniony przez organ renty okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 17 lat, 11 miesięcy i 17 dni, zasadnym jest uznanie, że skarżący spełnił sporny warunek z przepisu art. 28 ustawy emerytalnej, dotyczący właśnie legitymowania się określonym stażem ubezpieczeniowym. Ze względu, że wskazany wyżej okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców, podlegający zaliczeniu do wymaganego stażu ubezpieczeniowego, był wystarczający dla ziszczenia się spornego w sprawie warunku stażowego, Sąd nie uznał za zasadne odnoszenie się do pozostałej części okresu pracy skarżącego w gospodarstwie rolnym, zgłoszonego w toku rozpoznania sprawy.

Mając powyższe na uwadze nie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia w sprawie wyżej wskazane wyłącznie braku możliwości uwzględnienia w stażu ubezpieczeniowym skarżącego zgłoszonego przez niego okresu zatrudnienia od dnia 1 czerwca 1960 roku do dnia 7 sierpnia 1969 roku.

Tym samym zasadnym jest uznanie, mając na uwadze zakres spornych okoliczności w sprawie, że ubezpieczony spełnia wszystkie warunki do ustalenia prawa do emerytury w oparciu o przepis art. 28 ustawy emerytalnej od dnia (...) roku, tj. od dnia złożenia wniosku o świadczenie, stosownie do art. 129 ust. 1 w związku z art. 100 ustawy emerytalnej. W tym bowiem dniu spełniła wszystkie warunki do ustalenia prawa do emerytury.

Z tych względów Sąd zmienił zaskarżoną decyzję i na mocy wyżej wskazanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.